

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 14. septembrī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Aldis Laviņš, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk –
Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums
Nr. 174/2020),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punktu un 4.¹ daļu (turpmāk arī – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam un spēkā neesošu no 2020. gada 24. februāra.

2. Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrā daļa paredz: ja kasācijas sūdzība formāli atbilst šā panta pirmajā daļā minētajām prasībām un ja tiesa, kas taisījusi pārsūdzēto spriedumu, nav pieļāvusi šā likuma 452. panta trešās daļas noteikumu pārkāpumu, tiesnešu kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību arī gadījumā, ja, izvērtējot kasācijas sūdzībā minētos argumentus, nav acīmredzama pamata uzskatīt, ka pārsūdzētajā spriedumā ietvertais lietas iznākums ir nepareizs un ka izskatāmajai lietai ir būtiska nozīme vienotas tiesu prakses nodrošināšanā vai tiesību tālākveidošanā.

Savukārt šā panta 4.¹ daļa noteic, ka Augstākās tiesas rīcības sēdē pieņemto lēmumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu, par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību, par lietas nodošanu izskatīšanai kasācijas kārtībā Augstākās tiesas paplašinātā sastāvā, kā arī par atteikšanos pieņemt blakus sūdzību var sastādīt rezolūcijas veidā, ievērojot šā likuma 229. panta otrajā daļā noteikto.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punkts noteic, ka Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pamatot, ka ir aizskartas pieteikuma iesniedzējam Satversmē noteiktās pamattiesības.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs ir iesniedzis kasācijas sūdzību par apelācijas instances tiesas spriedumu. Ar Augstākās tiesas tiesnešu kolēģijas rīcības sēdes lēmumu, kas pieņemts, pamatojoties uz apstrīdētajām normām, atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar Pieteikuma iesniedzēja kasācijas sūdzību. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka tādējādi ir aizskarts cilvēka cieņas princips un tiesiskas valsts princips, kas ietverts Satversmes 1. panta tvērumā.

Satversmes tiesas judikatūrā ir norādīts, ka personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētas pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*).

Satversmes tiesa ir arī atzinusi, ka viens no vispārējiem tiesību principiem, kas atvasināts no demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormas un ietilpst Satversmes 1. panta tvērumā, ir tiesiskas valsts princips (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2019. gada 6. marta sprieduma lietā Nr. 2018-11-01 18.1. punktu*). No demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormas izriet arī valsts pienākums savā darbībā ievērot cilvēka cieņas principu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2020. gada 16. jūlija sprieduma lietā Nr. 2019-25-03 11.1. punktu*). Tomēr tad, ja ar apstrīdēto normu netiek aizskartas personai Satversmē noteiktās pamattiesības, tās atbilstību vispārējiem tiesību principiem konstitucionālās sūdzības gadījumā vērtēt nav iespējams (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 22. februāra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2015-04-01 20. punktu*).

Pieteikumā ir aprakstīti konkrētās situācijas faktiskie apstākļi, pausts Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par tiesas rīcību un nolēmumiem konkrētajā lietā, kā arī citētas judikatūrā izteiktās atziņas par tiesiskas valsts principa saturu. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādas Satversmes 1. pantā noteiktas pamattiesības aizskar apstrīdētās normas. Turklāt no pieteikuma secināms, ka pēc būtības Pieteikuma iesniedzēja apsvērumi par viņa pamattiesību aizskārumu attiecas nevis uz apstrīdētajām normām, bet gan uz tiesas pieņemtajiem nolēmumiem un tiesas rīcību, piemērojot tiesību normas. Tomēr šādi apsvērumi nav uzskatāmi par pamattiesību aizskāruma juridisko pamatojumu, jo saskaņā ar Satversmes 85. pantu, kā arī Satversmes tiesas likuma 1. un 16. pantu tiesu nolēmumu un tajos veiktās tiesību normu piemērošanas pārvērtēšana

neietilpst Satversmes tiesas kompetencē (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2013. gada 7. oktobra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2012-25-01 14.3. punktu*).

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

7. Papildus Satversmes tiesas kolēģija norāda, ka Satversmes tiesa 2020. gada 12. martā ir pieņēmusi spriedumu lietā Nr. 2019-13-01, ar kuru atzinusi Civilprocesa likuma 464. panta 4.¹ daļu, ciktāl tā attiecas uz lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību, par atbilstošu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Satversmes tiesa šajā spriedumā norādīja, ka lēmums par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību civillietā atbilstoši Civilprocesa likuma 464. pantam tiek pieņemts koleģiāli un vienbalsīgi. Šā lēmuma koleģiāla pieņemšana nodrošina vispusīgu vērtējumu jautājumā par to, vai ir pamats ierosināt kasācijas tiesvedību pēc konkrētās kasācijas sūdzības. Turklāt arī tad, ja tiesnešu kolēģija pieņem lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību, šajā lēmumā norādītais tiesiskais pamats sniedz personai pietiekamu informāciju par atteikuma iemesliem. Proti, kad tiesnešu kolēģija savas rīcības brīvības ietvaros pārliecinās par judikatūras esību vai tiesu prakses vienotību un tiesību tālākveidošanas nepieciešamību konkrētajos tiesību jautājumos, tā pēc būtības izvērtē šo tiesību jautājumu nozīmi kasācijas instances tiesas publiskās funkcijas īstenošanā un nepieciešamību kasācijas instances tiesai izteikties par šiem jautājumiem. Atbilstoši pamatojuma principam šādam vērtējumam nav nepieciešama motivācija. Savukārt tiesnešu kolēģijas vērtējums par pārsūdzētā sprieduma atbilstību judikatūrai vai par tajā ietvertā lietas iznākuma pareizību pēc būtības ir vērtējums par to, vai kasācijas sūdzībā norādītie argumenti varētu būt par pamatu pārsūdzētā sprieduma atcelšanai pilnībā vai vismaz daļā. Ja tiesnešu kolēģija secina, ka pārsūdzētais spriedums atbilst judikatūrai, persona par to var pārliecināties, iepazīstoties ar attiecīgajām judikatūras atziņām. Savukārt tad, ja tiesnešu kolēģija secina, ka nav acīmredzama pamata uzskatīt, ka pārsūdzētajā spriedumā ietvertais lietas iznākums ir nepareizs, lietas dalībniekam ir zināma pārsūdzētajā spriedumā ietvertā motivācija, kuru tiesnešu kolēģija atzinusi par kopumā pareizu.

Nemot vērā civiltiesisko attiecību ietekmi uz personas tiesībām, kasācijas instances tiesas funkcijas un kasācijas tiesvedības īpatnības, kā arī šā lēmuma

pieņemšanas procesu un pamatu, Satversmes tiesa atzina, ka Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertais pamatojuma princips neprasa lēmumā par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību civillietā norādīt tā motivāciju (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 12. marta sprieduma lietā Nr. 2019-13-01 16.3. un 16.4. punktu*).

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 174/2020).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš